

almennyttige institutioner. Virksomheder, der bygger på et kommercielt grundlag, omfattes ikke af bestemmelsen.

I aftalen mellem institutionen og rettighedshaverorganisationen kan der, inden for rammerne af § 17, stk. 3, fastsættes nærmere grænser for institutionens brug af optagelserne. Det kan herunder aftales, hvilke handicapgrupper der skal have adgang til de foretagne optagelser, forudsat at der er tale om »syns- eller hørehandicappede«. Dette udtryk omfatter blinde, svagtseende, døve, talemiddellidende, ordblinde, læsehandicappede og andre, som på grund af særlige fysiske eller psykiske forhold er ude af stand til at tilegne sig værkerne på sædvanlig måde. Endvidere kan det aftales, hvilke typer udsendelser der må optages. For værker, der udsendes i fjernsyn, vil det eksempelvis kunne aftales, at der kun må fremstilles eksemplarer af værker, der er særligt egnede til at imødekomme behovet hos de hørehandicappede. Det kan fx være tilfældet for udsendelser, der af tv-foretaget særligt er tekstet for hørehandicappede, og udsendelser, der efterfølgende bearbejdes i form af indsættelse af tegnsprog og/eller undertekster.

Med hensyn til udtrykket »udsendes i radio eller fjernsyn« henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 2, stk. 3.

Til § 18

Til stk. 1 og 2

Efter den gældende lovs § 16 er det tilladt i samle værker til brug ved gudstjeneste eller undervisning, sammenstillet af bidrag fra et større antal ophavs mænd, at optage mindre dele af litterære værker og musikværker eller sådanne værker af ringe omfang, når 5 år er forløbet efter udgangen af det år, da værket blev udgivet. Det samme gælder for kunstværker og for de i lovens § 1, stk. 2, angivne værker, såfremt gengivelsen sker i tilslutning til teksten. Værker, der er udarbejdet til brug ved undervisning, må ikke gengives i et samleværk med samme formål. Ophavsmanden har efter lovens § 16, stk. 2, krav på vederlag. Efter fotografilovens § 7, stk. 2, gælder en tilsvarende regel vedr. gengivelse af fotografier i værker bestemt til brug ved undervisning.

I forhold til den gældende antologiregel medfører forslaget til § 18, stk. 1, at samle værker til brug ved gudstjeneste udgår af bestemmelsen. Der er endvidere foretaget visse redaktionelle ændringer, herunder en omstrukturering af bestemmelsen, ligesom udtrykket »gengives« er anvendt i stedet for ordet »optage« i den gældende lovs § 16, stk. 1, 1. pkt.

Forslaget om at gudstjenester skal udgå af antologireglen er baseret på ophavsretsudvalgets betænkning nr. 1197/1990. Udvalget begrundet sit forslag med, at der ved gudstjenester i vid udrækning benyttes antologier, herunder navnlig salmebøger, og at den gældende regel i realiteten betyder en væsentlig svækkelse af retsstillingen for de ophavsmænd, hvis værker er særligt frembragt med henblik på brug ved gudstjeneste. Den gældende bestemmelse indebærer bl.a., at ophavsmænd til salmer o.lign. ikke har mulighed for at modsætte sig, at deres værker optages i en given salmebog.

Dansk Forfatterforening har under høringen støttet forslaget om, at gudstjenester holdes uden for antologireglen, idet man dog har anført, at antologibestemmelsen som helhed burde udgå af loven. Kirkeministeriet har ikke haft indvendinger mod at undtage salmer og andre værker til brug ved gudstjeneste fra bestemmelsen.

Kulturministeriet kan tilslutte sig udvalgets forslag om at lade samle værker til brug ved gudstjeneste udgå af antologireglen, således at der fremtidigt skal indhentes samtykke til enhver brug af værker i gudstjenesteantologier. Samtidig må Kulturministeriet være enig med Ophavsretsudvalget i, at der fortsat synes at være et vist behov for en antologiregel på undervisningsområdet. Skadevirkningen i forhold til ophavsmændene må antages at være beskedent. I øvrigt er egentlige undervisningsbøger fortsat holdt uden for bestemmelsen, således at gengivelse af bidrag fra en undervisningsbog i en undervisningsantologi forudsætter samtykke fra ophavsmanden. Endvidere vil det efter forslaget til § 18, stk. 1, fortsat kun være mindre dele af de litterære værker eller musikværkerne, der må bruges, selvom værker af ringe omfang – typisk sangtekster, digte o.lign. – må bruges i deres helhed.

Ophavsretsudvalget har herudover foreslået, at musikværker generelt undtages fra antologireglen. Dette ville især have betydning for noder. Udvalgets begrundelse er, at det i de få tilfælde, hvor ikke alene sangteksterne, men også tilhørende noder ønskes trykt, normalt vil være muligt at finde frem til rettighedshaverne ved hjælp af den internationale registrering af værker og rettighedshavere, som findes på musikområdet.

Dansk Musikforlæggerforening har under høringen gjort gældende, at det efterhånden er almindeligt, at noder ønskes trykt i undervisningsantologier, fx i skolesangbøger. Musikforlæggerforeningen giver samtidig udtryk for, at det kan være forbundet med stort besvær både at opspore rettighedshaverne og i givet fald at erhverve rettighederne til den øn-